

NAM THIÊN NHẤT TRỤ

Thủ đô Hà Nội có "Thăng Long nhất trụ" (Chùa Một Cột) được xây dựng đời nhà Lý đầu thế kỷ XI. Thành phố Hồ Chí Minh có "Nam Thiên nhất trụ" (Trời Nam một trụ) gọi nôm là chùa Một Cột, tọa lạc đường Đặng Văn Bi, thị trấn Thủ Đức.

Chùa Một Cột TP. Hồ Chí Minh do hòa thượng Thích Trí Dũng (người tỉnh Ninh Bình, tục danh Trần Đức Huy, sinh 1906) sáng lập và xây dựng. Người tiếp tay đắc lực với hòa thượng là bà đệ tử tục danh Đỗ Thị Vinh, pháp danh Đức Hiền. Kinh phí xây dựng chùa do hòa thượng và bà Đỗ Thị Vinh tự lo toàn bộ công trình, không dùng tiền công quả của Phật tử. Chùa khởi công xây dựng ngày 8-4-1958, hoàn tất 1977.

Theo tinh thần văn bia hòa thượng, dựng Nam Thiên nhất trụ tuân thủ khuôn mẫu Thăng Long nhất trụ ở Hà Nội, ước mơ của vua Lý. Xây dựng chùa này cốt để các tín ngưỡng phương Nam chiêm ngưỡng lễ Phật, nhớ về cội nguồn tổ tiên, hun đúc hy vọng quốc thái dân an, quê hương hưng thịnh. Nhìn chùa Một Cột để đừng ai quên mỗi người đều là con cháu Lạc Hồng, có chung Tổ quốc.

Trụ chùa Một Cột đúc vĩnh cửu bằng xi măng cốt thép. Mái lợp ngói uốn cong y như chùa Một Cột Hà Nội, nhưng thấp hơn, nhỏ hơn. Quanh chùa là hồ nước hình vuông có tên là Hồ Long Nhãn (hồ mắt rồng). Dưới hồ thả rùa, cá kiểng nhiều màu bơi lội. Nước hồ xanh màu Hồ Gươm. Trong hồ có xuống nhỏ làm vệ sinh môi trường mặt nước. Khuôn viên chùa rộng rãi, thoáng mát bởi vòng cây xanh cổ thụ, đường đi lối lại vệ sinh sạch sẽ càng thư giãn bởi có hoa kiểng. Khách văn chùa gồm Phật tử mười phương và khách du lịch nước ngoài.

Nhà lưu niệm Hòa thượng Thích Trí Dũng mô phỏng chùa Một Cột. Quanh hồ sen thơm ngát. Trong nhà treo trang trọng 4 tấm hình phóng cỡ lớn. Hình một, cụ Chủ tịch Hội Phật giáo Thế giới bên hòa thượng Thích Trí Dũng. Hình hai, Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh; hình ba, Tổng bí thư Đỗ Mười; hình bốn, Thủ tướng Võ Văn Kiệt thăm hỏi ân cần hòa thượng Thích Trí Dũng, Viện chủ Nam Thiên nhất trụ.

Nhà lưu niệm trưng bày bút tích hòa thượng viết thư gửi Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh bày tỏ nguyện vọng được tặng Nhà nước cổ vật mà hòa thượng đã giữ gìn 30 năm qua. Thư kể rằng, khi thi công đào móng chùa, nhà chùa phát hiện một tảng đá lớn. Trên mặt tảng đá có một cái đĩa kim loại khác thường (không biết kim loại gì). Đĩa có đường kính 0,38m, dày 1m, nặng 6,200 kg. Trong đĩa có chữ "Ngũ Tử đăng Khoa" (năm con đỗ đại khoa).

Biết tin này hồi đó (1958) Ngô Đình Diệm cho thân tín tiếp cận hòa thượng năm bảy lần thương lượng mua, nhưng không được hòa thượng chấp nhận. Các phái đoàn Đài Loan, Hồng Kông trả giá 200 lượng vàng và 5 triệu đồng tiền mặt. Phái đoàn thương mại Hoa Kỳ cam kết nếu hòa thượng chuyển báu vật cho họ, họ sẽ xây tặng một bệnh viện hiện đại, rộng 5.000 m², với 7 tầng lầu, 600 giường bệnh, 3 cầu thang máy loại tốt nhất. Báu vật tiền nhân đất Nam Thiên nhất trụ Sài Gòn Gia Định không hề lay chuyển trước kinh tế cám dỗ.

Nam Thiên nhất trụ nét độc đáo trong đời sống văn hóa tinh thần người Sài Gòn xưa, nay là TP. Hồ Chí Minh. Nam Thiên nhất trụ hiện diện vẻ đẹp bên trong của người Sài Gòn biết giữ gìn, phát triển bản sắc văn hóa dân tộc. TP. Hồ Chí Minh có công dân, nhà sư như thế đã góp hào quang rực rỡ cho Sài Gòn 300 năm, khẳng định thể đứng vững chắc và đi lên từ truyền thống dân tộc. (*Tạp chí Du lịch TPHCM* - 11/97)